

SOLJNOTRGOVISKA ARBITRAŽA
pri Privrednoj komori Srbije
Beograd

ODLUKA

u sporu

Tužioca:

1. [tužilac prvog reda] Beograd
i
2. [tužilac drugog reda] Beograd

protiv

Tuženog:

1. [tuženi] BJR Makedonija

SPOLJNOTRGOVINSKA ARBITRAŽA pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu, i to arbitar pojedinac prof, sa zapisničarem, rešavajući o pravnoj stvari **tužioca**: 1. ... Srbija i Crna Gora i 2. ... Srbija i Crna Gora, protiv **tuženog**: ... BJR Makedonija, radi potraživanja od 14.780,00 EUR, glavnog duga s pripadajućom kamatom i troškovima postupka, po sprovedenom postupku i održanoj usmenoj raspravi dana 24. januara 2005.g, i 16. februara 2005.g, a u smislu čl. 47. Pravilnika o Spoljnotrgovinskoj arbitraži pri Privrednoj komori Srbije, doneo je sledeću

ODLUKU

1. Usvaja se tužbeni zahtev tužioca prvog reda ... Beograd, i obavezuje se tuženi ... BJR Makedonija da tužiocu isplati 14. 695, 25 EUR sa domicilarnom kamatom, u roku od 15 dana od dana prijema odluke, a pod pretnjom prinudnog izvršenja, i to:
 - iznos od 1.255,75 EUR sa kamatom počev od 27. 7. 2002.g. pa do isplate
 - iznos od 6.720,00 EUR sa kamatom počev od 1. 11. 2002.g. pa do isplate
 - iznos od 6.720,00 EUR sa kamatom počev od 1. 12. 2002.g. pa do isplate
 - Kamatu na iznos od 3.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 16. 10. 2002.g.
 - Kamatu na iznos od 2.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 3. 1. 2003.g.
 - Kamatu na iznos od 2.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 1. 4. 2003.g.
2. Odbija se tužbeni zahtev tužioca drugog reda ... Beograd.
3. Utvrđuje se da su tužioci su povukli tužbu i odrekli se tužbenog zahteva za iznos od 84,25 EUR sa pripadajućom kamatom.
4. Obavezuju se tuženi da tužiocu prvog reda plati 127.689,00 (stodvadesetsedamhiljadašestotinaosamdesetdevet) dinara na ime arbitražnih troškova i troškova zastupanja, u roku od 15 dana po prijemu ove odluke, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

OBRAZLOŽENJE

A. Nadležnost arbitraže i imenovanje arbitra pojedinca

Tužioci su se dana 20 jula 2004.g. obratili ovoj Arbitraži sa zahtevom da im tuženi plati 14. 780,00 EUR glavnog duga, sa pripadajućom kamatom, a kako je to navedeno u stavu prvom izreke odluke. Nadležnost ove arbitraže, po navodima tužioca, bazira se na članovima 7. dva Ugovora koje je tužilac prvog reda zaključio sa tuženim, i to: Ugovorom od 11. 6. 2002, br. 146-1/02 i Ugovorom od 30. 7. 2002.g. br. 160/02 Po tim ugovorim o prodaji pilića (prvi) i koncentrovane hrane za njihovu ishranu (drugi), a u čl. 7 oba ugovora, za slučaj spora, ugovorena je nadležnost Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori (tada) Jugoslavije u Beogradu. Za

svog arbitra tužioci su imenovali, mada se u tužbi pominje i rešavanje spora od strane arbitra pojedinca.

Na osnovu naloga arbitraže tužilac prvog reda je uplatio registracione troškove u iznosu od 5.850,00 din. i arbitražne troškove u visini od 79.339,00 dinara, koje je Arbitraža primila 15. septembra 2004.g.

Dopisima od 15. septembra 2004.g. Arbitraža se obratila tužiocima i tuženom dostavljajući, ovom poslednjem, tužbu sa priložima, a oboma strankama Pravilnik i Listu arbitara. Arbitraža ih je takodje obavestila o potrebi imenovanja arbitra pojedinca, a na bazi zajedničkog sporazuma, uz napomenu da je za svog arbitra tužilačka strana predložila Arbitraža je, najzad, upozorila stranke na pravo Predsednika Arbitraže da imenuje arbitra pojedinca, ukoliko one ne postignu dogovor o ličnosti tog arbitra. Uredno obavestene stranke nisu se u roku od 30 dana dogovorile o ličnosti koja će arbitrirati u njihovom sporu.

U takvoj situaciji, Predsedništvo Spoljnotrgovinske arbitraže u užem sastavu je 29 novembra 2004.g, shodno čl. 15. st. 1. Pravilnika, utvrdilo da se arbitražni sporazum sadrži u čl. 7 Ugovora od 11. 6. 2002, br. 146-1/02 i istom članu Ugovora od 30. 7. 2002.g. br. 160/02.g.

Istovremeno, Zaključkom od 29. novembra 2004.g, Predsednik Arbitraže je imenovao prof. za arbitra pojedinca pošto vrednost spora ne prelazi 70.000 USD, a shodno čl. 26. st. 1. i 27. st. 3. Pravilnika Spoljnotrgovinske arbitraže. Prof. je prihvatio imenovanje.

O prihvatanju nadležnosti Arbitraže i imenovanju arbitra pojedinca, te njegovom prihvatanju imenovanja, tužioci i tuženi su obavesteni dopisom Arbitraže od 30. novembra 2004.g.

B. Činjenično stanje

Tužilac prvog reda i tuženi zaključili su dva ugovora.

1. Ugovorom od 11. 6. 2002, br. 146-1/02 tuženi je od tužioca kupio 15.000 komada jednodnevnih ženskih pilića, s rokom isporuke 20 jula 2002.g, kvalitativnom i kvantitativnom kontrolom na istovaru, te cenom od 0,615 EUR po komadu. Cena nije obuhvatala troškove prevoza koji su padali na kupca. Isplata cene imala se izvršiti u roku od 15 dana od prijema robe/pilića, na devizni račun tužioca drugog reda kao izvoznika.

2. Drugim ugovorom od 30. 7. 2002.g. br. 160/02 kupljeno je 48.000 kg hrane za piliće, čija se isporuka imala izvršavati sucesivno, do 30. 8. 2002.g, a po ceni od 0,28 EUR/kg.

Tužilac prvog reda je svoje obaveze iz oba pravna posla, po sopstvenim navodima, izvršio i to dokazuje fakturama tužioca drugog reda i carinskim dokumentima, a tuženi nije imao primedaba prilikom kvalitativnog i kvantitativnog

prijema, što se dokazuje Zapisnicima o isporuci, prijemu, škartiranju i uginuću pilića na prijemu.

Od ukupnog duga od 23.280 EUR tuženi je, u tri navrata delimično smanjio svoju obavezu, plativši 3.500 EUR dana 16. 10. 2002; 2.500 EUR dana 3. 1. 2003; te 2.500 EUR dana 1. 4. 2003.g. Time je glavni dug smanjen i iznosi 14. 780 EUR, što je i utužen iznos glavnog duga u prvobitnoj tužbi. Istovremeno, podneskom od 27. januara 2005, te na usmenoj raspravi od 16. februara 2005 tužilac se odrekao tužbenog zahteva i povukao tužbu za 84, 25 EUR a zbog škarta 137 komada pilića. Time je njihov tužbeni zahtev preciziran i sveden na 14.695,25 EUR glavnog duga.

Uredno obavešten tuženi uputio je Arbitraži samo jedan podnesak 24. januara 2005.g, dok se na raspravi nije pojavio. On nije sporio ni postojanje osnova – ugovora, ni isporuku obe vrste robe. Primedbe koje je iznosio su se odnosile samo na škart, tj. njegovu količinu nastalu uginućem pilića, na šta su tužioci reagovali odricanjem od dela zahteva. S druge strane, on je u podnesku ponovo istakao slab materijalni položaj sopstvene firme. Zbog nemogućnosti plaćanja predložio je i dostavio arbitraži izjavu o trojnoj kompenzaciji (cesiji) između 1., 2..... i 3. tužioca prvog reda. Iz isprave se vidi da ona nije potpisana od strane tužioca prvog reda, dok je potpisana od strane druge dve firme.

Svojim podneskom od 27. januara 2005.g. tužioci su osporili kompenzaciju (cesiju) s obrazloženjem da nije potpisana sa njihove strane, a da jeste, ona bi bila pravno nedozvoljena. U svemu su ostali kod preciziranog tužbenog zahteva.

Isti stav tužioci su ponovili i na raspravi od 16. 2. 2005.g. uz predlog da se rasprava okonča i arbitra donese odluku. Svojim zaključkom arbitar je prihvatio ovakav stav tužioca.

C.Merodavno pravo

Arbitar pojedinac konstatuje da ugovarači, u svom Ugovoru, nisu odredili pravo koje bi bilo merodavno za meritum spora. Kako se radi o odnosu s stranim elementom arbitar pojedinac je morao pristupiti određivanju tog prava. U tom postupku arbitar pojedinac je koristio čl. 46. st. 2. Pravilnika Spoljnotrgovinske arbitraže, koji je u suštini saglasan Evropskoj konvenciji o arbitraži. Arbitar smatra da se najprikladnije za određivanje merodavnog prava kolizione norme R. Srbije, kao zemlje koja je u bliskoj vezi sa ugovorom i zemlje čija je Arbitraža nadležna. One se nalaze u Zakonu o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja - dalje: ZMPP. Čl. 20 tog zakona upućuje na primenu prava zemlje sedišta prodavca. Kako je prodavac srpska firma, bilo bi merodavno pravo Srbije, dakle Zakon o obligacionim odnosima.

Medjutim, kako su obe države na čijim se teritorijama nalazi sedišta stranaka bile u sastavu nekadašnje SFRJ i kako se radi o ugovoru o prodaji robe, a kako je SFRJ potpisnica UNCITRAL Konvencije o međunarodnoj prodaji robe, arbitar smatra da na primenu konkuriše i Bečka (UNCITRAL) Konvencija o međunarodnoj prodaji robe, a zbog automatske sukcesije multilateralnih konvencija.

U takvoj situaciji, osim odredaba ugovora i primenljivih trgovačkih običaja (čl. 46. st. 3. Pravilnika STA), na ovaj se spor ima primeniti Bečka konvencija, a podredno, ako se ukaže potreba, materijalno pravo Srbije i Crne Gore i to na osnovu čl. 20. Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja.

Istovremeno, u procesnom smislu merodavne su odredbe Pravilnika ove Arbitraže i odredbe Zakona o parničnom postupku i ZMPP koji su na snazi u ovoj zemlji.

D. Stav arbitra pojedinca u pogledu tužbenog zahteva

Glavni dug i kamate

Iz spisa predmeta proizlazi da su između tužioca prvog reda, s jedne strane, i tuženoga, s druge strane, zaključena dva ugovora o kuporodaji - Ugovor od 11. 6. 2002, br. 146-1/02 i Ugovor od 30. 7. 2002.g. br. 160/02. Tužilac drugog reda nije bio ugovorna strana ni u jednom ugovoru, on je bio "izvoznik", koji je, po navodima iz tužbe i sa ročišta, delao u ime i za račun tužioca prvog reda.

Fakturama i carinskim deklaracijama tužilac je dokazao da je, po ugovoru, isporučio robu. Tuženi nije osporavao ni postojanje pravnog osnova (ugovora) ni izvršenu isporuku. Njegove su se primedbe odnosile samo na postojanje škarta u količini nešto većoj no što ju je tužilac prvog reda karkulisao u tužbi. Tužioci su usvojili primedbu tuženoga i podneskom, a i na ročištu odrekli su se tužbenog zahteva za osporeni iznos.

Arbitar pojedinac, takodje je utvrdio da ni za tužioca nije sporno da je tuženi delimično i sukcesivno platio deo duga, za sumu za koju je umanjena njegova početna obaveza.

Na osnovu iznetog proizlazi da neplaćen dug iznosi 14. 695, 75 EUR, sa kamatama i to na:

- iznos od 1.255,75 EUR sa kamatom počev od 27. 7. 2002.g. pa do isplate
- iznos od 6.720,00 EUR sa kamatom počev od 1. 11. 2002.g. pa do isplate
- iznos od 6.720,00 EUR sa kamatom počev od 1. 12. 2002.g. pa do isplate
- Kamatu na iznos od 3.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 16. 10. 2002.g.
- Kamatu na iznos od 2.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 3. 1. 2003.g.
- Kamatu na iznos od 2.500,00 EUR od 27. 7. 2002.g. pa do 1. 4. 2003.g.

Kako među strankama, zapravo, i nije sporno da kupac, ovde tuženi, nije platio kompletnu cenu iz ugovora, što je vidljivo iz podneska tuženog od 24. januara 2005.g, a na bazi isporučene robe, tj. izvršene obaveze prodavca, proizlazi da je on (kupac) povredio odredbu čl. 54. UNCITRAL Konvencije o međunarodnoj prodaji robe. Ovaj član izričito predviđa da je osnovna obaveza kupca u plaćanju cene robe. Zbog toga je arbitar pojedinac, u odnosu na tužioca prvog reda usvojio tužbeni zahtev koji se tiče glavnog duga.

Istovremeno, čl. 78 Konvencije predviđa pravo tužioca na kamatu za neplaćen dug tuženog-kupca, što po Konvenciji ne prejudicira dodatno pitanje naknade druge, kompletne štete. Tužioci su, u ovom sporu, tražili naplatu kamata, te je ona, na osnovu čl. 78 Konvencije, tužiocu prvog reda i dosudjena.

Tužiocima su zahtevali kamatu preciziranu na domicilnom nivou za EURE, za iznose i po datumima dospeća kako je to precizirano u tužbi i podneskom od 27. januara 2005.g. UNCITRAL Konvencija o međunarodnoj prodaji robe ostavlja mogućnost sudovima i arbitražama da visinu kamatne stope određuju po nacionalnom pravu (v. čl. 78). Oslanjajući se na srpsko pravo kao na merodavno nacionalno pravo (na stari Zakon o visini stope zatezne kamate, kao i na novi Zakon istog naziva – Sl. list SRJ 9/2001), na uzuse Arbitraže pri dosudjivanju visine kamatne stope, te na javni poredak ove zemlje, arbitar pojedinac je odlučio kao u izreci pod 1.

S druge strane, tuženi je isticao postojanje ugovora o cesiji, tj. trojnoj kompenzaciji, te je predlagao da se isplata ostatka duga izvrši na taj način.

Ovome su se protivili tužiocima, u podnesku i na poslednjem ročištu prigovorom nedozvoljenosti cesije i kompenzacije u odnosima s inostranstvom, te isticanjem činjenice da sporazum o tome nikada nije zaključen i potpisan s njihove strane.

Arbitar pojedinac je na stanovištu da predložen posao nije pravna cesija, tj. ustupanje potraživanja iz čl. 436 i dalje ZOO, već se može govoriti samo o preuzimanju duga iz čl. 446 ZOO. Kako se pogrešna kvalifikacija stranaka ne sme ticati arbitra, arbitar pojedinac konstatuje da za primenu instituta preuzimanja duga nedostaje pristanak poverioca koji se traži članom 446. st. 1. ZOO. Nedostatak ovog pristanka proizlazi kako iz nepotpisivanja isprave, koju je podneo tuženi, od strane tužioca prvog reda, tako i iz njegove reči date kroz podnesak i na ročištu.

S druge strane, po stavu arbitra pojedinca ne može biti govora ni o prebijanju (kompenzaciji) iz čl. 336 i dalje ZOO, iz prostog razloga što tuženi nije imao nikakvo potraživanje prema tužiocima, već je imao samo dug. Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci pod 1. u odnosu na tužioca prvog reda.

Tužilac drugog reda, s druge strane, nije bio potpisnik ni jednog ugovora, niti vlasnik roba koje su se prodavale. Ovo proizlazi kako iz samih ugovora, tako i iz faktura u kojima se izričito navodi da je vlasnik stvari tužilac prvog reda. Odnos između tužilaca (prvog i drugog reda) mogao je biti regulisan samo na osnovu nekog međusobnog ugovora, na pr. o nalogu (čl. 749 ZOO), ali je to za ovu tužbu i postupak irelevantan odnos. Arbitar pojedinac je stao na stanovište da tužilac drugog reda s tuženim nije bio u pravnom odnosu, te da on nema legitimaciju za vođenje ovog spora, tj. postupka, te je u odnosu na njega odbijen tužbeni zahtev zbog nedostatka aktivne legitimacije, kao u izreci pod 2.

Kako su tužiocima podneskom i usmenom izjavom na poslednjoj raspravi povukli tužbu i odrekli se tužbenog zahteva prema tuženom u iznosu od 84, 25 EUR, arbitar pojedinac je to konstatovao i utvrdio tu činjenicu u izreci pod 3.

Troškovi arbitražnog postupka

Tužioci su troškove postupka tražili u visini plaćenih registracionih troškova i arbitražne takse (5.850 din + 78.339 din), dalje, na ime sastavljanja tužbe i podneska, te zastupanja na dva ročišta a sve u ukupnom iznosu od 135.939,00 dinara.

Tuženi troškove nije tražio u svom podnesku od 24. 1. 2005.g.

Arbitar pojedinac konstatuje da je tužbeni zahtev usvojen u najvećem delu u odnosu na tužioca prvog reda, a da su se tužioci odrekli tužbenog zahteva u neznatnom delu. Takođe, arbitar konstatuje da je tužba odbijena u odnosu na tužioca drugog reda.

Primenom čl. 55 i dalje Pravilnika STA i čl. 155. i dalje ZPP, s obzirom da je tužilac prvog reda u potpunosti uspeo u sporu prema tuženom, arbitar pojedinac je doneo odluku o troškovima kao pod 4. izreke, a naime u iznosu od 127.689 din., umanjivši zahtev za iznose koji su se ticali zastupanja tužioca drugog reda. Istovremeno, arbitar pojedinac je svestan činjenice da je tužilac prvog reda povukao tužbu i odrekao se tužbenog zahteva, ali to zbog visine iznosa smatra nebitnim za uspeh u sporu tužioca prvog reda.

Na osnovu svega rečenog odlučeno je kao u izreci pod 4. arbitražne odluke.

Ova odluka je konačna i protiv nje nema mesta žalbi. Ona ima snagu pravosnažne sudske presude redovnog suda Zajednice Srbije i Crne Gore, u skladu sa čl. 483. ZPP i čl. 54. Pravilnika ove Arbitraže.

U Beogradu 21. 2. 2005.g.

Arbitar pojedinac

Prof.